

NYT om naturbeskyttelsesloven

Juli 2002 - Indrykning nr. 325-332

Indhold

- 325. Ny bekendtgørelse om fredning af krybdyr, padder, fisk, hvirvelløse dyr, planter m.m. (artsfredningsbekendtgørelse)
- 326. Underrettsdom(me) om overtrædelse af bekendtgørelsen om regulering af sejlads med vandscootere (bkg. nr. 611 af 4. juli 1994 som ændret ved bkg. 226 af 3. april 1995)
- 327. Naturklagenævnsafgørelse om ændring af kirkeomgivelsesfredning (NBSKL § 50)
- 328. Naturklagenævnsudtalelser om klageberettigelse (NBSKL § 86)
- 329. Naturklagenævnsafgørelse (formandsafgørelse) om afvanding af en mose inden for et område udlagt til bebyggelse (NBSKL § 3)
- 330. Naturklagenævnsafgørelse (formandsafgørelse) om opførelse af et helårshus ved et sø- og moseområde (NBSKL § 3)
- 331. Naturklagenævnsafgørelse om regulering og ændring af grødeskæring i en å (NBSKL § 3)
- 332. Naturklagenævnsafgørelse om omlægning af dambrug til put and take-fiskeri (NBSKL §§ 3 og 16)

325. Ny bekendtgørelse om fredning af krybdyr, padder, fisk, hvirvelløse dyr, planter m.m. (artsfredningsbekendtgørelse)

Den 14. juni 2002 trådte bekendtgørelse nr. 430 af 2. juni 2002 om fredning af krybdyr, padder, fisk, hvirvelløse dyr, planter m.m. i kraft. Bekendtgørelsen afløser den hidtidige bekendtgørelse (nr. 67 af 4. februar 1991 med senere ændringer).

Med den nye bekendtgørelse fredes yderligere følgende 5 arter: laksefisken snæbelen, den tykskallede malermusling, planten liden najade og sommerfuglearterne stor ildfugl og mnemosyne.

Baggrunden for revisionen er Rådets direktiv nr. 92/43/EØF af 21. maj 1992 (Habitatdirektivet), hvorefter Danmark har en forpligtelse til ikke alene at sikre udvalgte arter en gunstig bevaringsstatus, men også en forpligtelse til at sikre en særskilt artsbeskyttelse i henhold til direktivets artikler 12 og 13.

Der er ud over fredningen af de ovennævnte 5 nye arter foretaget en række redaktionelle ændringer, men i øvrigt svarer den nye bekendtgørelse indholdsmæssigt til den gamle. For at kunne imødegå risici fra visse invasive dyr og planter, der ikke er hjemmehørende i Danmark, men som generelt er omfattet af fredningen jf. bilag 1 A, 3 og bilag 3, er der dog indsat en udtrykkelig hjemmel i § 7, stk. 2 og 3, hvorefter styrelsen i særlige tilfælde kan tillade, at disse arter kan udryddes, hvis de viser sig at være skadelige.

Bekendtgørelsen kan findes på styrelsens hjemmeside, hvor der endvidere er oprettet et minileksikon over de fredede arter, som indeholder illustrationer og beskrivelser af dyrene og planterne og deres levevilkår – www.skovognatur.dk/dyrogplanter.

326. Underrettsdom(me) om overtrædelse af bekendtgørelsen om regulering af sejlads med vandscootere (bkg. nr. 611 af 4. juli 1994 som ændret ved bkg. 226 af 3. april 1995)

En person var tiltalt for overtrædelse af bl.a. vandscooterbekendtgørelsen (§ 12 jf. § 6) ved at have sejlet med det pågældende fartøj i Lillebælt ud for Sanddal, mens fartøjet blev benyttet som trækraft for en vandskiløber.

Sagen drejede sig især om, hvorvidt det pågældende fartøj kunne karakteriseres som en "en vandscooter, et luftpudefartøj eller et andet motordrevet sportsfartøj af tilsvarende karakter" jf. bekendtgørelsens § 1.

Fartøjet, af mærket Sea-Doo GTX, var 3,10 m langt, uden synlig skrue. Det adskilte sig fra jetski ved at kunne holde sig flydende ved egen drift. Man kunne sidde på fartøjet, som havde bagagerum i forende og agterstavn. Fartøjet var typegodkendt under et EU-direktiv som en klasse C båd, mens det af "Certificate of origin for a vehicle" fremgik, at der var tale om en klasse A båd med jetpumpe og en motor på 951 cm³.

Den tiltalte blev idømt en bøde på 1000 kr. for overtrædelse af bl.a. vandscooterbekendtgørelsen.

I dommens præmisser er anført bl.a. følgende:

"Indledningsvis bemærker retten, at den ikke finder, at den i tiltalen nævnte bekendtgørelse er i strid med EU-direktivet vedrørende fritidsfartøjer. Retten finder ikke, at en typegodkendelse som båd har nogen selvstændig betydning i relation til bekendtgørelsen. Efter de foreliggende oplysninger om det i sagen omhandlede fartøj, herunder de fremlagte fotos, finder retten, at fartøjet er konstrueret til at blive fremført af personer, der står eller sidder på fartøjet, og retten finder herefter, at der er tale om et motordrevet sportsfartøj af tilsvarende karakter som en vandscooter.

.....

Tiltalte findes herefter i det skyldig i overensstemmelse med den rejste tiltale....."

(Kriminalretten i Fredericia, som af 6. marts 2002 i SS 151/01 (og i en tilsvarende af s.d. SS 39/02), SNS j.nr. 2001-4519-0004)

327. Naturklagenævnsafgørelse om ændring af kirkeomgivelsesfredning (NBSKL § 50)

Et fredningsnævn havde afvist et af en kommune rejst fredningsforslag om ændring af en kirkeomgivelsesfredning og truffet beslutning om, at tre tinglyste deklARATIONER om fredningen ikke skulle ophæves.

Afgørelsen blev påklaget til Naturklagenævnet af kommunen.

Der var samtidig med fredningsforslaget blevet udarbejdet et forslag til lokalplan, hvorefter det blev tilladt at udstykke ca. 6.800 m² i 6 grunde på ikke under 800 m² til parcelhusbyggeri.

Ifølge lokalplanforslaget måtte bygninger ikke opføres i mere end en etage og højden til tagryg måtte ikke overstige 5,5 m fra et fastsat niveauplan. Der måtte på grundene ikke være beplantning, som var over 8 meter høj. Mod kirkegårdsmuren skulle etableres et stendige.

Lokalplanforslagets endelige vedtagelse afventede fredningssagens udfald.

Naturstyrelsen havde gjort indsigelse efter planlovens § 28 overfor lokalplanforslaget. Styrelsen fandt ikke, at der var tilvejebragt nogen relevant begrundelse for at udnytte arealet til parcelhusbyggeri. En realisering af lokalplanforslaget ville være i total modstrid med fredningens formål, og der var endnu aldrig blevet gennemført en ny fredning, der havde resulteret i, at et areal, der var omfattet af en kirkeomgivelsesfredning, blev tilladt bebygget med parcelhuse. At arealet i dag var udlagt til nyttehavere i kommuneplanen ændrede ikke ved dette forhold.

Menighedsrådet og stiftsøvrigheden, det pågældende amt og en interesseorganisation udtalte sig ligeledes imod fredningsforslaget og fastholdt disse udtalelser under sagens behandling i Naturklagenævnet.

I Naturklagenævnets afgørelse (truffet af 10 medlemmer) hedder det bl.a.:

"Naturklagenævnet lægger til grund, at deklARATIONERNE ved Kirke, der er anmeldt til tinglysning af fredningsnævnet i 1952, er fredninger, som kun kan ændres eller ophæves efter reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 6. Dette gælder også deklARATIONEN på den privatejede ejendom matr.nr., uanset at den nuværende ejer bestrider, at der er tale om en fredning, der skal gælde til evig tid.

I begyndelsen af 1950'erne gennemførtes ca. 4.500 fredninger af arealer i umiddelbar tilknytning til de fleste af landets ca. 2.300 kirker. Der var hovedsagelig tale om bræmme-fredninger eller mindre udsigtsfredninger. Fredningerne var frivillige og blev, når fredningen var uden udgift for det offentlige, med hjemmel i den dagældende naturfredningslovs § 11 gennemført ved "overenskomster", der blev tinglyst på ejendomme som servitutter (deklARATIONER).

..... by's udvikling omkring kirken i tiden efter kirkeomgivelsesfredningerne i 1950'erne – og det aktuelle lokalplanforslag – viser med stor tydelighed, hvor fremsynet og enestående kirkeomgivelsesfredningerne generelt har været for en sikring og fastholdelse af landsbykirkerne som væsentlige elementer i landskabet og i landsbymiljøet. I by ligger parcelhusområder og Brugs direkte udenfor og så tæt op til kirkeomgivelsesfredningerne, som det overhovedet har kunnet lade sig gøre. Selv om bebyggelserne ikke tillader et frit indsyn til og udsyn fra kirken, er der – også i forhold til andre kirkeomgivelsesfredninger – tale om et ganske stort fredet areal, og der er fortsat åbent landsbrugsland mod sydøst.

DeklARATIONERNE fra 1952 indeholder ikke et beplantningsforbud og heller ikke plejebestemmelser. Der kan derfor være god grund til at tage deklARATIONERNE op til revision og modernisering, når der opstår mulighed herfor. I den forbindelse ønsker nævnet at understrege, at det er vigtigt at fastholde og sikre de rammer for vore kirkers omgivelser, som deklARATIONERNE (provst Exner fredningerne) er udtryk for. Den oprindelige afgrænsning af fredningerne blev imidlertid til efter forhandling og var ikke altid udtryk for, at der med de aftalte grænser blev opnået præcis den sikring af ind- og udsynet til kirken, som var formålet. Grænserne behøver derfor ikke altid automatisk at skulle fastholdes, som de blev fastlagt i sin tid, men bør undtagelsesvis kunne ændres.

Et flertal på 9 medlemmer kan ikke tiltræde den foreslåede nye afgrænsning af fredningen, idet der er tale om en uacceptabel indskrænkning af de fredede kirkeomgivelser. Flertallet finder imidlertid, at terrænfaldet omkring Kirke muliggør, at formålet med fredningen kan fastholdes, uanset at der i et vist omfang bygges parcelhuse på matr. nr. Flertallet finder således, at indsynet til kirken og udsynet fra kirken mod sydøst fortsat kan sikres, selv om grænsen for kirkeomgivelsesfredningen flyttes lidt længere mod sydvest

Mindretallet stemmer for at stadfæste fredningsnævnets afvisning af fredningsforslaget, idet det principielt finder, at de eksisterende Exner-fredninger bør opretholdes i deres fulde udstrækning.

I overensstemmelse med flertallets stemmeafgivning hjemviser Naturklagenævnet sagen til fredningsnævnet til fornyet behandling og gennemførelse på grundlag af fredningsforslaget dog med den ændring, at forslagets fredningsgrænse flyttes mod sydvest, som vist på vedlagte vejledende kortskitse.

Det er i øvrigt en forudsætning, at der sideløbende med fredningssagens behandling vedtages en lokalplan og et kommuneplantillæg, der belyser forholdene i overensstemmelse med den nye afgrænsning af fredningsområdet, og at lokalplanen kommer til at indeholde bestemmelser, der regulerer det areal, der udtages af omgivelsesfredningen til bebyggelse med parcelhuse, således at bygninger på dette areal kun kan placeres med gavle om øst og vest, jf. kortskitsen, og at de ikke opføres i mere en etage, og højden til tagryg ikke må overstige 5,5 m fra terræn. Det er endvidere en forudsætning, at lokalplanen kommer til at indeholde bestemmelser om beplantning, således at beplantningen på arealet kommer til at bestå af arter, der ikke bliver højere end 8 meter".

(Naturklagenævnets afgørelse af 3. juli 2001, j.nr. 97-111/250-0004, SNS j.nr. 2001-1211/3-0001)

328. Naturklagenævnsudtalelser om klageberettigelse (NBSKL § 86)

A. I et spørgsmål om, hvorvidt en grundejerforening hvis område stødte op til den grund, som den pågældende sag drejede sig om, var klageberettiget, udtalte Naturklagenævnet bl.a. følgende:

"I bemærkningerne til naturbeskyttelsesloven er det anført, at sådanne foreninger kan have til formål at varetage forskelligartede interesser. Som eksempel nævnes lokalafdelinger af Dansk Ornitologisk Forening samt lokal afdelinger af landboorganisationer.

Lokale foreninger, der har til formål at varetage interesser inden for natur- og miljøbeskyttelsesområdet, vil normalt være klageberettigede i forhold til afgørelser efter naturbeskyttelsesloven – under forudsætning af, at de pågældende interesser påvirkes på væsentlig måde af afgørelsen.

I praksis har Naturklagenævnet endvidere anerkendt grundejerforeninger for boligområder som klageberettigede, når der var tale om afgørelser, som på væsentlig måde berørte foreningens område.

Ved afgørelse af, om en lokal forening er klageberettiget, lægges der primært vægt på en vurdering af, om foreningens formål er knyttet til interesser, som er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven. Hertil kommer en konkret vurdering af, hvor væsentlig disse interesser berøres af den trufne afgørelse.

Foreninger, hvis formål er varetagelse af interesser uden forbindelse med naturbeskyttelseslovens område, eller hvis formål er af generel karakter, vil normal ikke være klageberettigede.

En klage fra den omhandlede grundejerforening ville således sandsynligvis blive afvist".

(Naturklagenævnets skr. af 3. juli 2001, j.nr. 97-134/NJ-0017, SNS j.nr. 2001-1231/NJ-0003).

B. I en anden sag afviste Naturklagenævnet en klage fra en panthaver under henvisning til, at panthavere ikke er nævnt i opregningen i naturbeskyttelseslovens § 86.

(Naturklagenævnets skr. af 24. sep. 2001, j.nr. 97-131/300-0027, SNS j.nr. 2001-4312/0-0001)

329. Naturklagenævnsafgørelse (formandsafgørelse) om afvanding af en mose inden for et område udlagt til bebyggelse (NBSKL § 3)

Et amt havde meddelt dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til at afvande et moseområde i byzone, således at området kunne bebygges.

Området var ved lokalplan i 1974 udlagt til sommerhusbebyggelse og efterfølgende ved lokalplan i 1986 overført til byzone. I 1979 blev moseområdet ved indførelsen af vådområdebeskyttelsen i den dagældende naturfredningslov, omfattet af bestemmelsen om vådområder. Der skete efterfølgende en ulovlig opfyldning af mosen som gjorde, at den arealmæssigt kom under den dagældende minimumsgrænse på 5.000 m². I 1981 lovliggjorde amtet opfyldningen. Ved lovændringen i 1992 blev mosen atter omfattet af bestemmelserne i naturbeskyttelsesloven, idet størrelseskravet for moser omfattet af bestemmelsens § 3 her blev nedsat til 2.500 m².

Der var efterfølgende sket enkelte opfyldningsarbejder i området, men projektet var ikke blevet realiseret indenfor 3 år, hvorfor tilladelsen nu var bortfaldet.

Baggrunden for afvandingsprojektet var, at der i forbindelse med den byggemodning af området, der var forudsat ved lokalplanen, skulle ske afvanding af mosen ved anlæg af grøfter og rørledninger til afledning af vand. Endvidere skulle der ske anlæggelse af veje.

Amtet havde for det omhandlede område – mosen ved – lagt vægt på, at den var beliggende i byzone og på udstykkede arealer, hvorfor der hos lodsejerne havde været en berettiget forventning om at kunne bebygge parcellerne.

Interesseorganisationen, der (foruden en lokal grundejerforening) påklagede amtets afgørelse, henviste til klagen i 1996, hvori det var anført, at man ikke fandt, at man kunne tale om rimelige forventninger til bebyggelse, når det drejede sig om et sumpområde. Endvidere henvistes til områdets naturværdi som moseområde og det paradoksale i, på den ene side at sløjfe eksisterende moseområder og på den anden side ved naturgenopretning at anlægge nye.

I Naturklagenævnets afgørelse, der stadfæster amtets dispensation, er anført bl.a. følgende:

"Der skal foreligge særlige omstændigheder før der meddeles dispensation til indgreb, der ændrer tilstanden i de beskyttede områder. Reglerne er et udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i opretholdelsen af områderne.

Det er Naturklagenævnets vurdering, sagens forhistorie taget i betragtning, at der hos lodsejerne gennem årene er skabt og opretholdt en berettiget forventning om at kunne bebygge grundene,

senest ved Naturstyrelsens afgørelse i 1997, hvor man ved tilladelsen til projektet lagde afgørende vægt på amtets tidligere lovliggørelse af opfyldningerne i 1981.

Naturklagenævnet mener ikke, at der siden – den nu bortfaldne – dispensationen til projektet blev meddelt i 1997, er sket sådanne ændringer i områdets karakter, at dette i sig selv kan være til hinder for projektets gennemførelse".

(Naturklagenævnets afgørelse af 8. feb. 2002, j.nr. 97-131/700-0072, SNS j.nr. 2001-4312/0-0002)

330. Naturklagenævnsafgørelse (formandsafgørelse) om opførelse af et helårshus ved et sø- og moseområde (NBSKL § 3)

Et amt havde truffet afgørelse om, at en opfyldning i forbindelse med opførelse af et helårshus på ejendommen ikke krævede dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Ejendommen var på 3055 m² og lå som en halvø i et sø- og moseområde i et i øvrigt bebygget byzoneområde. Der havde tidligere været gravet tørv i området. Ejendommen grænsede mod nord, øst og vest op til et ca. 5000 m² stort sø- og moseområde.

I forbindelse med ejerens planer om at opføre et helårshus på ejendommen tilkendegav amtet den 20. juni 1997 overfor kommune, at halvøen ikke var omfattet af naturbeskyttelseslovens §3, og at bebyggelse på ejendommen således ikke nødvendigvis ville påvirke søens tilstand. Amtet anførte samtidig, at såfremt det skulle vise sig, at søens tilstand ville blive påvirket af byggeriet, påhvilede det ejeren at søge amtet om dispensation fra bestemmelsen i lovens § 3.

..... kommune meddelte den 7. september 1999 byggetilladelse til opførelse af et helårshus med et bebygget areal på 157 m², en garage på 35 m² og en terrasseoverdækning på 32 m² på ejendommen. I byggetilladelsen blev det udtrykkeligt angivet, at der ikke måtte foretages ændring i tilstanden af den omgivende sø.

..... Beboerforening, som påklagede amtets afgørelse, havde i foråret 2001 gjort amtet opmærksom på, at der i forbindelse med påbegyndelse af byggeri på ejendommen (etablering af betonfundament, der var piloteret i stor dybde), var foretaget indgreb i det omgivende beskyttede sø-/moseområde, idet der var foretaget opfyldning med sand og stabil grus såvel på vejen ud til halvøen som på selve halvøen, som havde bevirket en indsynkning og udskridning i det beskyttede område – på grund af den øgede vægt – og medført ændringer i vandstand og terrænkoter, hvorved søens bredzone løbende havde undergået store ændringer. Beboerforeningen havde endvidere anført, at der var sket direkte overdækning af mosevegetation med stabilgrus, hvorved et anseeligt område, der rummede værdifuld mosevegetation i 1999, var forsvundet.

Amtet havde i anledning af henvendelsen indhentet oplysninger fra ejendommen ejer og fra kommune om opfyldningen samt besigtiget ejendommen. I forbindelse hermed havde amtet og ejeren aftalt, hvordan området skulle reableres.

Amtet anførte i afgørelsen, at der ikke i forbindelse med byggearbejderne på ejendommen var foretaget indgreb i eller anbragt materialer, herunder grus i områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Amtet anførte endvidere, at ejendommens ejer nu havde fjernet den foretagne opfyldning med grus på adgangsvejen og forpladsen foran den planlagte bebyggelse. Den øvrige opfyldning med grus, hvor der ikke skulle være kørende trafik, var erstattet med træflis.

Ifølge amtet kunne den indirekte trykpåvirkning fra det hidtidige fyldmateriale have været problematisk i forhold til det omgivende § 3-beskyttede sø-/moseområde. Da denne opfyldning var fjernet og erstattet med lettere materialer, anså amtet problemet for løst.

Det var derfor sammenfattende amtets opfattelse, at opfyldningen på ejendommen i forbindelse med byggeriet herefter ikke havde forårsaget tilstandsændringer i det beskyttede sø-/moseområde i strid med naturbeskyttelseslovens § 3.

Amtet fastholdt den tidligere vurdering fra 1997, hvorefter det alene var det søareal, der omgav halvøen samt den naturlige bredzone, der var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Selve halvøen var efter amtets opfattelse ikke omfattet af beskyttelsen.

Klageren anførte bl.a., at området var en del af habitatområde nr., som omfatter Skov og Sø. Området var bl.a. udpeget på grund af forekomsten af naturtype 7140 – overgangstyper af mose og hængesæk, som især fandtes i og Mose. De naturtyper, som forekom på ejendommen, skyldtes sekundær succession efter ophørt tørvegravning og rummede tilsvarende planteliv og økologiske vilkår, hvorfor de ifølge klager indgik i et vigtigt netværk af trædesten mellem de små og fjerntliggende primære lokaliteter, hvilket talte for en særlig restriktiv beskyttelse.

Klager fandt det endvidere uforståeligt, at amtet i 1997 vurderede, at byggeriet ville kunne ske uden at berøre det tilgrænsende beskyttede sø-/moseområde.

Amtet anførte hertil bl.a., at det var indgået i amtets vurdering i sagen, at der var tale om et habitatområde, men også at der både for halvøen og det omgivende naturområdes vedkommende var tale om et byzoneområde, der var bebygget på alle sider. Områdets eventuelle betydning som økologisk forbindelse berørtes efter amtets vurdering ikke af det omhandlede byggeri på halvøen.

Amtet havde ikke foretaget en vurdering af et konkret byggeprojekt i forhold til de beskyttede omgivelser, da et sådant ikke forelå på det tidspunkt, da kommune forelagde byggeplanerne for amtet i 1997.

Amtet anførte endvidere, at da ejendommen som sådan ikke var omfattet af lovgivning, der blev administreret af amtet, var det kommunen som byggemyndighed, der skulle tage stilling til bebyggelse på ejendommen. Amtet var alene myndighed, såfremt byggeriet ville påvirke tilstanden på et areal, som var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Efter amtets opfattelse var der ikke tale om "åbenbare indgreb" i et beskyttet § 3-område. Amtet var enig med klager i, at tørvesætningerne på selve halvøen forårsaget af opfyldning med tungt materiale kunne have udviklet sig problematisk i forhold til søens bredzone. I og med det tilførte grus nu var fjernet og erstattet med densitets neutralt materiale, anså amtet det for sandsynligt, at tørvesætningen var standset.

I Naturklagenævnets afgørelse, som stadfæstede amtets afgørelse, hedder det bl.a. følgende:

"Ved vurderingen af, om en foranstaltning kræver dispensation, skal der lægges vægt på foranstaltningens karakter og især på den virkning, den har for området – det vil sige om foranstaltningen indebærer ændringer af området og dermed af naturtilstanden.

Der er antaget i praksis, at også foranstaltninger uden for et beskyttet område, herunder bebyggelse kræver dispensation, hvis foranstaltningen og følgerne af den kan påvirke § 3-området tilstand. Det er dog ikke enhver foranstaltning, der finder sted udenfor et § 3-område, men som påvirker tilstanden i et § 3-område, der kræver dispensation. Afgørende er en konkret vurdering af intensiteten af indgrebet, dvs. i hvilket omfang den naturmæssige tilstand af det pågældende §3-område vil blive påvirket.

I vurderingen må der lægges vægt på, om foranstaltninger har en umiddelbar og direkte virkning på § 3-områdets naturmæssige tilstand, som kan sidestilles med et indgreb i selve området, hvorvidt den har en mere konkret og varig karakter, hvor tæt på det beskyttede område, den finder sted, samt om den specielt påvirker tilstanden i § 3-området i modsætning til de omliggende områder generelt.

Det må på baggrund af de foreliggende oplysninger og amtets besigtigelse af ejendommen lægges til grund, at der ikke er foretaget opfyldning med grus og andre materialer direkte på arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Spørgsmålet om, hvorvidt opfyldningen med sand og grus på selve øen og adgangsvejen hertil på grund af den øgede vægt har medført udskridning i det omgivende beskyttede sø-/moseområde og ændret søens naturlige bredzone i strid med naturbeskyttelseslovens § 3, må i overensstemmelse med ovenstående bero på en konkret vurdering.

De tungere sand- og grusmaterialer på ejendommen er nu erstattet af lettere materialer. Naturklagenævnet har herefter ikke fundet grundlag for at tilsidesætte amtets faglige vurdering af, at den nuværende opfyldning ikke vil indebære en sådan påvirkning af den naturmæssige tilstand i sø-/moseområdet, at dette kræver dispensation fra lovens § 3.

Naturklagenævnet kan i øvrigt henholde sig til det af amtet anførte, idet det skal understreges, at amtet som tilsynsmyndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 1, har pligt til at påse, at loven overholdes, og at der ikke i forbindelse med byggeriet sker ændringer i tilstanden af det beskyttede sø-/moseområde".

(Naturklagenævnets afgørelse af 12. feb. 2002, j.nr. 97-131/200-0035, SNS j.nr. 2001-4312/0-0002)

331. Naturklagenævnsafgørelse om regulering og ændring af grødeskæring i en å (NBSKL § 3)

Et amt havde meddelt dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, jf. § 3 til regulering og ændrede retningslinjer for grødeskæring for strækninger af Å og Å. Dispensationen blev meddelt i forbindelse med udarbejdelse af et nyt regulativ for åerne efter vandløbsloven.

Dispensation var nødvendig, da reguleringen og de ændrede retningslinjer for grødeskæring havde indflydelse på vandløbenes fremtidige fysiske og miljømæssige udvikling og på vandløbenes påvirkning af de omkringliggende beskyttede arealer. Amtets afgørelse omfattede de dele af vandløbsstrækningerne, der var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Amtets dispensation blev af Naturstyrelsen og en interesseorganisation påklaget til Naturklagenævnet.

Strækningen af Å var i regionplanen målsat som "opholdsvand og opvækstvand for laksefisk" (B2), mens strækningen af Å var målsat som "karpefiskevand/opholdsvand og opvækstvand for laksefisk" (B2/B3). Vandløb med høj målsætning (B) skal vedligeholdes miljøvenligt. Den fysiske variation i miljøvenlige vedligeholdte vandløb betød ifølge planens redegørelse, at fisk kunne finde skjul og gydepladser, at der var rigeligt med føde dyr, samt at vandløbet fik en selvrensende effekt. Grødeskæring skulle ske skånsomt og skulle så vidt muligt foregå i strømrønden, så noget grøde blev efterladt langs siderne og vandløbet skulle modelleres med en snoet strømrønde og grødebræmmer af varierende bredde langs siderne.

Strækningen af Å opstrøms var omfattet af et udpeget EF-habitatområde samt et forslag til udvidelse af dette område.

Efter forhandling med lodsejere, lystfiskere, interesseorganisationer mv., traf amtet i januar 2001 beslutning om et nyt regulativ. Amtets oprindelige forslag var i et vist omfang blevet tilrettet for at imødekomme indsigelser fra lodsejerne om en mere omfattende grønnskæring.

De nye retningslinjer for grønnskæring gav i modsætning til tidligere mulighed for i særligt nedbørsrige år (ca. hvert 10. år) at skære grøde i åens fulde bredde for at forbedre afvandringsforholdene. I år med normale nedbørsforhold ville der i almindelighed ikke være tale om ændring af den nuværende grønnskæringsbredde. Dog var der mulighed for yderligere grønnskæring i forbindelse med særlig kraftig grønsvækst.

Amtet havde vurderet, at reguleringen og den udvidede grønnskæring ikke ville påvirke oversvømmelseshyppigheden langs åen i normale nedbørsår, at de tilfælde, hvor der blev skåret grøde i hele vandløbet bredde, ville have marginalt negative konsekvenser for vandløbsmiljøet, og at det var tvivlsomt, om regionplanens målsætning for vandløbene ville blive påvirket i disse situationer.

Naturstyrelsen anså sagen for at være principiel. Det havde været fast praksis ved administrationen af såvel naturbeskyttelseslovens § 3 som den tidligere naturfredningslovs § 43, at væsentlige dyrkningsmæssige og økonomiske hensyn ikke alene var tilstrækkelig begrundelse for at meddele dispensation til bl.a. regulering af vandløb.

Styrelsen vurderede, at grønnskæring i vandløbets fulde bredde i nedbørsrige år ville medføre stærkt forringede fysiske forhold til skade for vandløbenes dyreliv. De gode fysiske forhold, der var genskabt gennem de senere års skånsomme vedligeholdelse, hvor grøden blev skåret i en strømrønde, havde sikret varierede forhold med gode levesteder og skjul for vandløbenes dyreliv, da dele af grøden langs bredderne var bibeholdt. Strømrøndeskæringen havde endvidere bevirket, at vandet strømmede hurtigere, og at bunden blev skyllet fri for aflejringer og nu flere steder bestod af grus. Grusbund var en forudsætning for bl.a. ørredens gydning og tilstedeværelse af mange rentvandskrævende smådyr.

Med de ændrede retningslinjer for grønnskæring mv. ville grøden atter kunne skæres i vandløbets fulde bredde, således at levesteder og skjul blev fjernet, og vandløbet fik en ringere strømhastighed.

Naturstyrelsen fandt ikke, at de ændrede retningslinjer for grødeskæring var i overensstemmelse med regionplanen.

Styrelsen vurderede, at grødeskæring i vandløbenes fulde bredde ville medføre, at grundvandstanden i efterfølgende normale nedbørsår blev sænket på de omkringliggende arealer og dermed negativt påvirke enge og moser beskyttet af § 3.

Interesseorganisationen fremførte bl.a., at det ikke fremgik af dispensationen, i hvilket omfang der ville ske påvirkning af omkringliggende beskyttede arealer langs åstrækningerne, eller hvorledes og med hvilken skadevirkning en yderligere grødeskæring i fuld bredde ville foregå. Det var hverken hensigtsmæssigt eller i overensstemmelse med vejledningen til loven, at dispensationen blev meddelt, uden nærmere præciseringer og konsekvensvurderinger af den fremtidige grødeskæring.

For strækningen af Å opstrøms, der var omfattet af et udpeget EF-habitatområde og af en foreslået udvidelse heraf, savnedes en vurdering af, om den forøgede afstrømning i åen nedstrøms ville indebære en forøget afstrømning opstrøms, der ville have negative konsekvenser for de arter og naturtyper tilknyttet åen, som udgjorde habitatområdets udpegningsgrundlag.

I forhold til EF-habitatdirektivets artikel 12 måtte der på baggrund af, at Å var udpeget som en del af nationalt oddeinteresserområde nr. 8, ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kunne beskadige eller ødelægge bl.a. oddeens levesteder. Regulering og øget grødeskæring i sommersæsonen kunne med rimelighed anses for at indebære en så væsentlig potentiel risiko for oddeens fortsatte tilstedeværelse i området, at der som minimum måtte udarbejdes en risikovurdering heraf.

..... Udvalg for Landboret påpegede på vegne af lodsejerudvalget for Å og Å i anledning af klagerne bl.a., at lodsejerne havde en vital interesse i at bevare en god afvanding, og at følgerne for opdyrkningen af arealer i åernes oplande ville blive meget alvorlige, såfremt amtets dispensation blev ændret til at afslag.

Udvalget gjorde også gældende, at der ikke krævedes dispensation efter § 3 til at ændre vandløbets profil i regulativet i henhold til vandløbsloven

..... Amt udtalte i anledning af klagerne bl.a., at den udvidede mulighed for grødeskæring i hele vandløbet bredde var en tilstandsændring af vandløbet, som krævede dispensation fra § 3, da vandløbenes fysiske og biologiske variation ville blive påvirket i en periode efter den udvidede skæring. Grødeskæringen ville medføre, at de skjul- og fødemuligheder for fisk og smådyr, som fandtes i vegetationen langs vandløbets kant, ville blive fjernet i en periode. Kantvegetation havde særlig stor betydning i vandløb, hvor grødeskæringspraksis medførte mange årlige skæringer i en strømrende, hvor al vegetation blev fjernet. En udvidelse af strømrenden ville sænke vandets strømhastighed og dermed påvirke sedimentationsforholdene i åen, hvilket ville kunne medføre øgede aflejringer og dermed en ændring af bundforholdene. Disse forhold ville kunne få negative konsekvenser for såvel smådyrsfaunaen som fiskebestanden og påvirke artssammensætningen af vandløbsplanter. Vandstanden i vandløbet ville påvirke de omkringliggende marker og enge, således at afstrømningen fra marker ville være stor, når vandstanden i vandløbene var lav. En lavere vandstand i åen ville således påvirke vandstandsforholdene – og dermed de økologiske forhold – på tilstødende lavtliggende § 3-arealer.

Habitatområdet opstrøms ville i tilfælde af grødeskæring nedstrøms efter amtets vurdering kun blive udsat for minimal negativ påvirkning. Den ekstraordinære grødeskæring ville finde sted i perioder med høj vandføring, og der ville ikke kunne mærkes nogen effekt af denne grødeskæring.

I Naturklagenævnets afgørelse (samtlige medlemmer), der ændrede amtets afgørelse som anført nedenfor, er anført følgende:

"Det nye regulativ giver mulighed for i særligt vandrige år at foretage en mere omfattende grødeskæring end den, der har været praktiseret siden 1988/93. Dette vil indebære en ændring af vandløbenes tilstand, som kræver dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Efter § 4 i bekendtgørelse nr. 782 af 1. november 1998 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder må amtet ikke give de ovennævnte dispensationer og tilladelser, såfremt dette kan indebære forringelse af området naturtyper og levesteder for arterne, eller kan medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for.

..... Amt har vurderet, at habitatområdet opstrøms kun vil blive udsat for minimal negativ påvirkning. Vurderingen giver ikke Naturklagenævnet anledning til bemærkninger.

Baggrunden for de ændrede retningslinjer for grødeskæring og den meddelte dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3 er et ønske om at sikre og forbedre de landbrugsmæssige driftsforhold på arealerne langs åen.

Efter Naturklagenævnets opfattelse vil den intensiverede grødeskæring indebære en væsentlig forringelse af forholdene for dyrelivet i de omhandlede vandløb.

Naturbeskyttelseslovens § 3 er udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i at bevare naturtilstanden i beskyttede vandløb mv., og efter bemærkningerne til loven er det ikke tilstrækkeligt til at begrunde dispensation, at der er påvist en væsentlig jordbrugs- eller anden økonomisk interesse i, at et indgreb finder sted.

Nævnet bemærker endvidere, at de ændrede retningslinjer for grødeskæring ikke er i overensstemmelse med regionplanens retningslinjer om miljøvenlig vedligeholdelse.

Hertil kommer, at det ifølge det oplyste er intensiveringen af landbrugsdriften, herunder dræningen af landbrugsarealerne, som har været medvirkende til, at disse arealer nu er mere truede af oversvømmelser end tidligere.

På den baggrund ændrer NaturklagenævnetAmts afgørelse af 27. marts 2001 således, at der meddeles afslag til den periodevise grødeskæring i vandløbets fulde bredde".

(Naturklagenævnets afgørelse af 26. marts 2002, j.nr. 97-131/800-0049, SNS j.nr. 2001-4312/0-0002)

332. Naturklagenævnsafgørelse om omlægning af dambrug til put and take-fiskeri (NBSKL §§ 3 og 16)

Et amt meddelte landzonetilladelse samt dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 og § 16 om åbeskyttelseslinjen til omlægning af et (tidligere) dambrug til put & take-fiskeri og etablering af en ca. 4.500-5.500 m² stor sø på ejendommen matr. nr. Der blev samtidig meddelt tilladelse til

etablering af 15-20 parkeringspladser og afslag til opførelse af en 65 m² stor opholds- og toiletbygning samt afslag til udstykning af ca. 1,5-2 ha fra ejendommen.

Amtets afgørelse vedrørende etablering af put & take-fiskeri blev påklaget til Naturklagenævnet af to interesseorganisationer.

Ejendommen var beliggende vedbækken, der var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttede naturtyper. Det fremgik af amtets regionplan 2001-2013, atbækken var målsat som "gyde- og/eller opvækstområde for laksefisk", hvilket ifølge planen indebar, at vandløbet skulle huse et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv.

Arealet, hvor den nye sø skulle anlægges, var beliggende indenfor åbeskyttelseslinjen

Amtet havde som begrundelse for tilladelsen henvist til, at omlægningen til put & take-fiskeri ville være en væsentlig forbedring af naturforholdene i vandløbet. Der var derfor grundlag for at dispensere fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Amtet havde endvidere dispenseret til søens etablering inden for åbeskyttelseslinjen med henvisning til, at der ikke var tale om en ændring, der tilsidesatte beskyttelsens formål. Det var amtets vurdering, at etablering af en put & take-sø som erstatning for et eksisterende dambrug måtte anses som værende en begrænset visuel ændring af de eksisterende forhold samt en forbedring af levested for plante- og dyreliv.

Den ene af klagerne anførte, at der af hensyn til vandkvaliteten ibækken ikke skulle gives tilladelse til etablering af put & take. Dambruget havde ikke været i funktion i en årrække, hvilket havde været den væsentligste årsag til den markante fremgang i både vandkvalitet og dermed plante- og dyreliv i samme periode. Dette havde medført, atbækken nu fremstod som et af kommunens absolut reneste vandløb.

I relation til de faktiske miljømæssige forhold ville etablering af et put & take være et væsentlig miljømæssigt tilbageskridt. Vilkårene for tilladelsen var selvmodsigende, idet søen ikke måtte forsynes med til- og afløb fra åer, bække, dræn eller åbne render samtidig med at det anførtes, at 110 pvc-rør som indgangsrør mellem sø og bæk skulle forsynes med gitre.

Den anden interesseorganisation, der påklagede amtets afgørelse, gjorde bl.a. gældende, at etablering af put & take-søen var et nyanlæg, og at det var i strid med naturbeskyttelsesloven, at søen kunne modtage og aflede vand frabækken, som var et højt målsat vandløb. En put & take-sø blev defineret som en fiskesø uden forbindelse til naturlige vandløbssystemer. Begrundelserne herfor var blandt andet biologiske og veterinære.

Amtet anførte over for klagerens synspunkter bl.a., at anlæggelse af den omhandlede sø ikke nødvendigvis skulle betragtes som et nyanlæg. Der var tale om anlæggelse af en sø til erstatning af produktionsbassiner og bundfældningsbassiner mv. i tilknytning til det eksisterende dambrug. Put & take-søer blev ofte etableret uden forbindelse til naturlige vandsystemer, da de tit blev anlagt i råstofudvindingsområder og derfor måtte forsynes med grundvand. Det var dog amtets opfattelse, at intet talte mod, at sådanne søer skulle kunne modtage vand fra nærliggende vandløb.

Amtet var ikke enig i, at søen ville betyde en væsentlig forringelse af vandkvaliteten ibækken. Der ville ikke blive tale om nogen fodring og dermed forurening ved put & take-driften. Med den

relativt begrænsede vandmængde, som blev ledt gennem søen, ville en eventuel påvirkning af plankton og forhøjet temperatur fra sø til vandløb blive minimal.

Naturstyrelsen udtalte i anledning af sagen bl.a., at det i forbindelse med projektet godkendte vandindtag sammenholdt med den beregnede minimumsvandføring ibækken ville medføre, atbækken på strækningen mellem søens til- og afløb ville kunne tørlægges mere eller mindre i perioder med lav vandføring. Denne reduktion i vandføringen var ikke forenelig med målsætningen forbækken, fordi strækningen i perioder dels ikke kunne huse et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv, dels ville virke som spærring for fisk og smådyr, der vandrede i vandløbet.

Endvidere ville vandets lange opholdstid i søen medføre, at afløbsvandet fra søen, især i sommermånederne, kunne opnå høje temperaturer, der medførte negative påvirkninger af dyre- og plantelivet, som levede på den nedstrømsliggende vandløbsstrækning, hvilket ikke var foreneligt med målsætningen.

Naturstyrelsen kunne derfor ikke anbefale, at der blev etableret vandindtag til søen.

Amtet erkendte som reaktion på styrelsens udtalelse, at det vandindtag fra (og forbindelse til) bækken, som rent faktisk indgik i tilladelsen, ikke var uvæsentligt med hensyn til reduktion af vandføringen på strækningen mellem vandindtaget og udløbet fra søen, ligesom opvarmning af det indtagne vand, kunne forventes at forøge vandløbsvandets temperatur nedstrøms i perioder med lille afstrømning og stor solindstråling.

I Naturklagenævnets afgørelse, som ændrede amtets tilladelse til et afslag, udtaler et flertal af nævnets medlemmer (8 af 10) bl.a. følgende:

"Det ansøgte projekt må vurderes i forhold til den nuværende forbedrede naturtilstand ibækken – ca. 4½ år efter at den egentlige dambrugsdrift ophørte. Det omhandlede vandindtag frabækken til en nyetableret put & take-sø vil herefter indebære en ændring i det naturlige åløb, som forudsætter en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, kan der i "særlige tilfælde" meddeles dispensation fra forbudet i § 3. Efter lovbemærkningerne skal der normalt, for at der kan meddeles dispensation, enten være tale om natur uden særlig fredningsmæssig interesse, eller at indgrebet i sig selv ikke skønnes at medføre en afgørende tilstandsændring.

På baggrund af de af Naturstyrelsen anførte risici for negative konsekvenser for vandstanden og – temperaturen samt plante- og dyrelivet ibækken finder flertallet ikke, at der er grundlag for at meddele dispensation og stemmer derfor for at ændre amtets afgørelse til et afslag".

(Naturklagenævnets afgørelse af 2. maj 2002, j.nr. 97-131/420-0034, SNS j.nr. 2001-4312/0-0002)